

Zelfstandigen in de zorg onder druk: hoe blijven zelfstandige zorgprofessionals duurzaam inzetbaar?

Zelfstandige zorgprofessionals in Nederland

Cijfers van het CBS laten zien dat er meer dan 1.3 miljoen zzp'ers werkzaam zijn op de Nederlandse arbeidsmarkt. Hiervan zijn 170.000 zzp'ers werkzaam in de zorgsector (UWV, 2025).

Uit onderzoek van onderzoekers verbonden aan Tilburg University blijkt dat de meeste zelfstandige zorgprofessionals niet vanuit positieve beweegredenen hebben gekozen voor het zzp-schap. Meestal is het een keuze om te ontkomen aan negatieve effecten van hun arbeidsrelatie, zoals een gebrek aan autonomie, hoge werkdruk, gebrek aan variëteit in werkzaamheden of gebrek aan doorgroeimogelijkheden in loondienst. Door te starten als zelfstandige, verwachten ze dit beter te kunnen regelen. Het werken als zelfstandige kan ervoor zorgen dat behoeften zoals een betere werk-privébalans en minder werkdruk wél worden vervuld. Ondanks deze voordelen van het werken als zelfstandige moeten zorgprofessionals echter rekening houden met de risico's van het ondernemerschap. Zo kunnen zij - in tegenstelling tot zorgprofessionals in loondienst - niet leunen op HR-activiteiten die ondersteunen in hun duurzame inzetbaarheid, de support van leidinggevendenden of terugvallen op sociale zekerheden in onvoorziene situaties. Denk bijvoorbeeld aan ziekte, arbeidsongeschiktheid en het gebrek aan opdrachten. Zelfstandigen dragen immers zelf de verantwoordelijkheid voor het voorzien in hun inkomens- en werkzekerheid, welbevinden en duurzame inzetbaarheid.

Relevante vraagstukken onder de loep

Universitair docent dr. Sjanne Marie van den Groenendaal is verbonden aan de leerstoelgebonden onderzoeksgroep HRM & Sociale Zekerheid van Tilburg University en werkt onder begeleiding van professor Charissa Freese en professor Irmgard Borghouts. Samen met masterstudente Nienke van Duijnhoven heeft zij onderzoek gedaan naar de duurzame inzetbaarheid en (financiële) zekerheden van zelfstandige zorgprofessionals in Nederland. Op basis van interviews met zowel zelfstandige zorgprofessionals werkzaam in verschillende rollen zoals verpleegkundigen, verzorgenden en begeleiders als vertegenwoordigers van intermediairs zochten zij een antwoord op de volgende drie vragen:

1. Hoe vergroten zelfstandige zorgprofessionals hun duurzame inzetbaarheid en gevoel van (financiële) zekerheid?

2. Hoe kunnen externe stakeholders zelfstandige zorgprofessionals hierin ondersteunen?

3. Hoe beïnvloedt wet- en regelgeving rondom het voorkomen van schijnzelfstandigheid het welbevinden van zelfstandige zorgprofessionals?

Zelfstandige zorgprofessionals aan het stuur

Zelfstandige zorgprofessionals denken goed in staat te zijn hun duurzame inzetbaarheid en financiële zekerheid op peil te kunnen houden. Zij baseren dit op voorgenomen acties, zoals investeren in professionele ontwikkeling, tijdig op zoek gaan naar nieuwe opdrachten, financiële buffers op te bouwen of risico's af te dekken via verzekeringen of broodfondsen.

“Wanneer ik seminars of workshops voorbij zie komen, houd ik ze in de gaten om te zien waar en wanneer ze worden aangeboden.”

“Er zijn momenten waarop ik minder verdien. Ik heb een flinke buffer opgebouwd, dus als het nodig is, kan ik daarvan gebruikmaken.”

“Als ik een opdracht heb van vier maanden begin ik na twee maanden al met zoeken naar de volgende.”

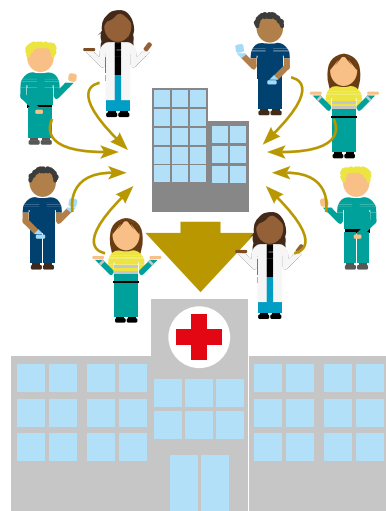
Hoewel veel zelfstandige zorgprofessionals een sterk gevoel van zekerheid ervaren, schuilt achter deze subjectieve zekerheid een aantal kwetsbaarheden. Een deel van de zelfstandigen lijkt weinig voorzieningen voor financiële of sociale zekerheid te treffen. Zo gaven sommigen aan dat de hoge kosten van een verzekering hen ervan weerhoudt een arbeidsongeschiktheidsverzekering af te sluiten. Zij vertrouwen op een goede gezondheid of op de veronderstelling dat er altijd werk te vinden zal zijn in de zorgsector of een andere sector. Juist in de veranderende markt, waarin de handhaving op schijnzelfstandigheid opdrachten schaarser kan maken, kan dit gebrek aan voorzieningen hun inzetbaarheid als zelfstandige op de lange termijn onder druk zetten.

Belangrijke rol voor intermediairs

Veel zorginstellingen zetten vanwege de angst voor schijnzelfstandigheid de zzp-inhuur on hold of stoppen zelfs volledig met de samenwerking met zelfstandige zorgprofessionals. Een vraag die uit deze ontwikkeling naar voren komt: snijden zorginstellingen zichzelf daarmee niet in de vingers? In het onderzoek van de onderzoekers verbonden aan Tilburg University gaven intermediairs en zzp'ers aan dat er gaten ontstaan in de roosters en de druk op zorgpersoneel in loondienst verder oploopt wat negatieve gevolgen kan hebben op de kwaliteit van de zorg voor patiënten.

Door de teruglopende zzp-opdrachten in de zorgsector krijgen intermediairs een steeds belangrijkere rol. Ze bieden toegang tot opdrachten binnen zorginstellingen waar zelfstandige zorgprofessionals zelf niet zo makkelijk binnen zouden komen nu zorginstellingen terughoudend zijn in het inhuren van zelfstandige zorgprofessionals uit angst voor schijnzelfstandigheid. Ook kunnen intermediairs zorginstellingen ondersteunen in het compliant vormgeven van de zzp-inhuur. Tegelijkertijd kijken veel zelfstandige zorgprofessionals kritisch naar de rol van intermediairs. Sommigen zijn van mening dat de verdiensten van het bureau niet in verhouding lijken te staan tot de geleverde bemiddeling

en het werk dat uiteindelijk door de zorgprofessional wordt uitgevoerd. Voor intermediairs is het daarom belangrijk transparant te zijn over hun toegevoegde waarde voor zzp'ers en deze actief onder de aandacht te brengen. Dit draagt eraan bij dat de samenwerking als eerlijk en ondersteunend wordt ervaren.

Samen werken aan de duurzame inzetbaarheid van zelfstandige zorgprofessionals

Om de positie van zelfstandige zorgprofessionals toekomstbestendig te houden, is actie nodig. Actie vanuit zowel zelfstandige zorgprofessionals, intermediairs en zorginstellingen.

Veel zelfstandige zorgprofessionals geven aan ondernemer te willen blijven voor de vrijheid en flexibiliteit in het werk. Opmerkelijk is dat sommigen nog eerder de zorgsector zouden verlaten dan dat ze (terug) in loondienst gaan. Om ervoor te zorgen dat ze als zelfstandigen kunnen blijven werken, is het belangrijk dat zij blijven investeren in hun duurzame inzetbaarheid. Juist nu de handhaving op schijnzelfstandigheid grote impact heeft op hun werk- en inkomenszekerheid. Dit kan door te investeren in de eigen professionele ontwikkeling en ondernemerschap, zekerheid inbouwen door middel van een financiële buffer en een samenwerking met intermediairs overwogen als opdrachten schaars worden.

Intermediairs kunnen hun waarde versterken door zelfstandige zorgprofessionals te helpen passende opdrachten te vinden en helder te communiceren over hun voorwaarden, tarieven en verwachtingen. Door transparant te zijn over hun bemiddelingsrol en actief mee te denken over toekomstige opdrachten voor zelfstandige zorgprofessionals, dragen zij bij aan het gevoel van zekerheid van de zelfstandige zorgprofessional.

Zorgorganisaties doen er verstandig aan zich goed te verdiepen in wat de handhaving op schijnzelfstandigheid inhoudt en op rechtmatige vormen van samenwerking. Zelfstandige zorgprofessionals en intermediairs in de zorgsector geven aan dat het nog wél mogelijk is om als zelfstandige zorg te verlenen. Dit vraagt echter wel om duidelijke kaders, zorgvuldige rolafspraken en het bewust vermijden van elementen die lijken op een dienstverband.

Daarnaast is het noodzakelijk dat werkgevers zich verdiepen in hoe de ervaren nadelen van het werken in loondienst - die ervoor zorgen dat

zorgprofessionals kiezen voor het zzp-schap -kunnen worden weggenomen. Denk bijvoorbeeld aan het investeren in het effectief reduceren van werkdruk, inspraak bij roostering en aandacht voor persoonlijke behoeften en ambities met oog op werk-privé balans en doorgroeimogelijkheden. Door hier actief mee bezig te zijn, kunnen organisaties voorkomen dat waardevolle professionals andere keuzes maken en dat de benodigde zorg daadwerkelijk kan worden verleend.

De zorg kan niet zonder zelfstandige professionals; het is tijd dat alle partijen ervoor zorgen dat ook zij duurzaam in de zorg kunnen blijven werken.

Contactpersoon:

dr. Sjanne Marie van den Groenendaal:
S.M.E.vdnGroenendaal@tilburguniversity.edu

Het onderzoek uitgevoerd door de onderzoeksgroep verbonden aan de Leerstoel HRM & Sociale Zekerheid (Tilburg University) wordt gefinancierd door Instituut Gak.

Bronnenlijst

Centraal Bureau voor de Statistiek (geen data). Ontwikkelingen ZZP. [Ontwikkelingen zzp | CBS](#)

UWV. (2025, 29 april). Daling zzp'ers in zorg door handhaving schijnzelfstandigheid. [Daling zzp'ers in zorg door handhaving schijnzelfstandigheid | UWV](#)